

Advies 2023/06

Uitgebracht op vraag van de minister van zelfstandigen en de minister van werk

Artikel 110, §1 van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

**Arbeidsongevallenverzekering voor zelfstandige medewerkers
werkzaam via een digitaal opdrachtgevend platform**

Samenvatting	2
1 Context	5
2 Advies van het Comité.....	6
2.1 Voorafgaandelijke opmerkingen	6
2.2 Principiële overwegingen	7
2.3 Toepassingsgebied	8
2.4 De dekking	11
2.5 Europees kader.....	14

Samenvatting

Met de wet van 3 oktober 2022 houdende diverse arbeidsbepalingen werd voor exploitanten van opdrachtgevende digitale platformen de verplichting ingevoerd om, voor hun medewerkers die als zelfstandige gekwalificeerd worden, een verzekeringsovereenkomst te sluiten ter dekking van de lichamelijke schade die deze laatsten leiden door een ongeval tijdens de uitvoering van hun platformwerk of op de heen- of terugweg ervan.

Ter voorbereiding van het koninklijk besluit dat uitvoering moet geven aan de nieuwe wettelijke bepalingen, wordt het ABC geconsulteerd over de concrete invulling van de beoogde arbeidsongevallenverzekering. Het kreeg hiertoe enkele vragen voorgelegd.

In **dit advies** herinnert het ABC aan enkele **princiële overwegingen** bij de invoering van een arbeidsongevallenverzekering voor zelfstandige platformwerkers en formuleert het een **aantal vragen en bezorgdheden** bij de regeling zoals ze werd ingevoerd door de wet van 3 oktober 2022. Het Comité gaat echter **niet** in op de **vragen m.b.t. de concrete invulling** van de regeling omdat :

1. de **nieuwe regeling** geen onderdeel vormt van het sociaal statuut en bijgevolg **buiten de strikte adviesbevoegdheid van het ABC** valt. Het ABC beperkt zijn advies dan ook tot de elementen die raken aan het sociaal statuut der zelfstandigen, zoals de verhouding tot de socialezekerheidsrechten en de link met de wet op de arbeidsrelaties.
2. men zich de vraag kan stellen of de **modaliteiten** die men via uitvoeringsbesluit wenst te regelen, **in overeenstemming zijn met de machtigingen** die de wet van 3 oktober 2022 aan de Koning verleent en dus uitsluitend kunnen geregeld worden bij koninklijk besluit.
3. er op dit ogenblik nog **onvoldoende duidelijkheid** is over i) de manier waarop het **toepassingsgebied** van de nieuwe arbeidsongevallenverzekering in de praktijk moet worden ingevuld, evenals over ii) **de dekking** die de regeling moet voorzien. Het Comité meent dat deze aspecten eerst moeten worden uitgeklaard vooraleer men kan overgaan tot het uitwerken van de precieze modaliteiten.

Het ABC vraagt wel om betrokken te blijven bij de verdere uitwerking van deze regeling voor wat betreft de raakpunten met het sociaal statuut en de wet op de arbeidsrelaties.

Overwegingen van principiële aard

Het ABC toonde zich in het verleden **geen voorstander** van een **verplichte arbeidsongevallenverzekering** voor personen die werken als zelfstandige via een opdrachtgevend platform. Het Comité is immers niet overtuigd van de **noodzaak** ervan en meent dat dergelijke regeling i) inherent **discriminatoire** is, ii) mogelijk leidt tot **oneerlijke concurrentie** tussen de digitale platformen en de andere tussenpersonen in de markt en iii) de invoering ervan **de facto een derde statuut** creëert.

Het ABC herinnert aan zijn vaste standpunt dat zelfstandigen dankzij de arbeidsongeschiktheids- en invaliditeitsverzekering gedekt zijn tegen arbeidsongevallen. Zelfstandigen die daar nood aan hebben kunnen deze dekking aanvullen via een verzekering gewaarborgd inkomen of een ongevallenverzekering, bijvoorbeeld omdat de forfaitaire uitkeringen niet in verhouding staan tot hun gewoonlijke inkomsten.

Daarnaast merkt het ABC op dat de sociale zekerheid van de zelfstandigen afgestemd moet zijn op de specifieke noden en wensen van zelfstandigen, rekening houdend met de eigenheid en de diversiteit van het zelfstandig ondernemerschap. Dit ook geldt ten aanzien van deze nieuwe regeling. De **Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971** en de erin voorziene dekkingen kunnen met andere woorden **niet zomaar toegepast worden op zelfstandige platformwerkers**.

Tot slot meent dat het ABC dat men het **gebrek aan bescherming van personen die niet sociaal verzekerd** zijn, **niet** moet ondervangen **door de invoering van een private verzekering maar wel door de sociale zekerheid van werknemers of zelfstandigen toe te passen..** Het Comité is immers van oordeel dat een private verzekering buiten de sociale zekerheid, geenszins de plaats kan innemen van een socialezekerheidsuitkering, waaraan ook andere rechten gekoppeld kunnen zijn zoals de opbouw van pensioenrechten.

Overwegingen bij het toepassingsgebied

Het is vooralsnog **moeilijk** om het precieze toepassingsgebied van de nieuwe regeling in te schatten en dus om een **concreet zicht te krijgen op** :

- i) de **platformen die onder de verplichting** tot het afsluiten van een arbeidsongevallenverzekering **vallen**. De wet van 3 oktober 2022 stelt dat de verplichting om een arbeidsongevallenverzekering af te sluiten geldt voor exploitanten van opdrachtgevende digitale platformen zoals gedefinieerd in artikel 337/3, §1, 1° van de Arbeidsrelatiewet. Deze definitie laat echter geen éénduidige afbakening van het toepassingsgebied toe en houdt geen rekening met het feit dat er grote verschillen bestaan tussen platformen in het gebruik van algoritmes. Bovendien is er nog geen duidelijkheid omtrent de manier waarop men in de praktijk overgaat tot het bepalen van de platformen die aan deze definitie voldoen.
- ii) de **platformwerkers die gedekt** zullen zijn. Een eerste onzekerheid vloeit voort het probleem m.b.t. de identificatie van platformen die voldoen aan de definitie van 'opdrachtgevend platform' en dus van de platformen die onder de verplichting tot het afsluiten van arbeidsongevallenverzekering vallen. Een tweede onzekerheid vloeit voort uit de vraag of ook personen die via het stelsel van de deeleconomie werken, gevat worden door de nieuwe arbeidsongevallenverzekering. Hierbij zijn volgens het Comité twee interpretaties mogelijk.

Het ABC dringt erop aan om deze kwesties (snel) uit te klaren en wijst op de **noodzaak** om te voorzien in de nodige **informatieverstrekking** over het toepassingsgebied en de modaliteiten van de nieuwe arbeidsongevallenverzekering, zowel ten aanzien van de platformexploitanten als ten aanzien van de platformwerkers.

Overwegingen bij de dekking

De wet van 3 oktober 2022 bepaalt dat de verzekeringsovereenkomsten die verplicht moeten worden afgesloten, dienen om de **lichamelijke schade** te dekken die voortvloeit uit een arbeids(weg)ongeval. Vervolgens geeft de wet de Koning de machtiging om voor deze overeenkomsten de **minimumgarantievoorwaarden** vast te stellen, die minstens een **gelijkwaardige bescherming** moeten waarborgen als die van de Arbeidsongevallenwet voor werknemers. Het ABC heeft hierbij de volgende **bemerkingen** :

1. De **wet verwijst niet naar de dekking van andere dan de lichamelijke schade** die men oploopt ten gevolge van een arbeids(weg)ongeval. Als het de bedoeling zou zijn om ook schade van dergelijke aard te dekken, dan is het volgens het ABC noodzakelijk om dit als dusdanig te expliciteren en na te gaan of dit mogelijk is binnen het huidige legistische kader.
2. De vraag is **wat concreet bedoeld** wordt met de term '**gelijkwaardig**'. Volstaat het dat de gedekte risico's overeenkomen, moet de dekking in vergelijkbare situaties overeenkomen, etc.?
3. In geval van een arbeidsongeval kunnen zelfstandigen vandaag een beroep doen op de wettelijke verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen. Omdat dit een residuaire regeling is, zullen zelfstandige platformwerkers voortaan eerst de nieuwe arbeidsongevallenverzekering moeten aanspreken en zal de **verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen pas in tweede orde kunnen tussenkomen**. Het ABC ziet in dit verband enkele **aandachtspunten**:
 - Het vraagt om **subrogatieregeling** die vandaag bestaat in wettelijke verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen ook toe te passen voor tussenkomsten die door private verzekeraars moeten gebeuren in het kader van de nieuwe arbeidsongevallenverzekering.
 - Er ontstaat **verschil tussen zelfstandigen die werken met tussenkomst van een opdracht gevend platform en andere zelfstandigen** in de manier waarop zij verzekerd worden tegen schade als gevolg van een arbeidsongeval. Op dit ogenblik is nog niet duidelijk in hoeverre dit zich ook zal vertalen in verschillen in beschermingsniveaus.
 - In de mate dat de nieuwe arbeidsongevallenverzekering ook **inkomensverlies** zou dekken, is het **problematisch dat die verzekering zou voorgaan op of in de plaats zou komen van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen**. Naast de vergoeding tegen inkomensverlies, zijn aan de wettelijke uitkeringsverzekering immers nog andere rechten verbonden, zoals de gelijkstelling ziekte die de opbouw van pensioenrechten waarborgt.

Europees kader

Het Comité herinnert er tot slot aan dat men ook op Europees niveau werkt aan een verbetering van de bescherming van platformwerkers. Het stelt vast dat de **Europese besluitvorming over platformwerk** op dit ogenblik **nog niet is afgerond**, terwijl men op nationaal niveau voortgang blijft maken met een specifiek beschermingskader voor platformwerkers. Het Comité betreurt dit omdat men hiermee het risico loopt dit beschermingskader en/of de modaliteiten ervan, naderhand nog te moeten wijzigen. Dit draagt niet bij tot de rechtszekerheid.

Het ABC wordt gevraagd om advies uit te brengen over de invulling van een arbeidsongevallenverzekering voor zelfstandige medewerkers werkzaam via een opdrachtgevend, digitaal platform.

1 Context

Met de wet van 3 oktober 2022 houdende diverse arbeidsbepalingen werd voor exploitanten van opdrachtgevende digitale platformen¹ de verplichting ingevoerd² om voor hun medewerkers die als zelfstandige gekwalificeerd worden³, een verzekeringsovereenkomst te sluiten ter dekking van de lichamelijke schade die deze laatsten leiden door een ongeval tijdens de uitvoering van hun platformwerk of op de heen- of terugweg ervan. Exploitanten die dergelijke overeenkomst niet afsluiten, worden in voorkomend geval burgerlijk aansprakelijk gesteld voor de hoger bedoelde schade⁴.

De wet⁵ laat de Koning de mogelijkheid om bij een in de Ministerraad overlegd besluit :

1. de dekking van de verzekeringsovereenkomsten uit te breiden tot rechtsbijstand en,
2. de minimumgarantievoorwaarden van de verzekeringsovereenkomsten vast te leggen.
De wet bepaalt overigens dat betrokken platformwerkers een bescherming moet gewaarborgd worden die minstens gelijkwaardig is aan diegene die wordt geboden in het kader van de arbeidsongevallenverzekering voor werknemers⁶.

Ter voorbereiding van het koninklijk besluit dat uitvoering moet geven aan de nieuwe wettelijke bepalingen, wordt het ABC geconsulteerd over de concrete invulling van de beoogde arbeidsongevallenverzekering. Meer bepaald vraagt men het ABC om zich te buigen over volgende vragen :

- i) Welke gegevens zouden kunnen gebruikt worden voor de berekening van de premie en hoe zouden ze kunnen overgemaakt worden aan de verzekeringsinstellingen?
- ii) Hoe moet men een arbeidsongeval definiëren (rekening houdend met de toepassing van de vermoedens opgenomen in artikelen 7 en 9 van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971);
- iii) Hoe moet men de (forfaitaire) uitkering voor de zelfstandige berekenen en wat met de berekening in het geval de zelfstandige voor meerdere platformen werkt.
- iv) Hoe moet men het arbeidsongeval aangeven en verifiëren, rekening houdend met i) het feit dat sommige platformen 24 op 24 operationeel zijn enerzijds en ii) met de vermoedens opgenomen in artikelen 7 en 9 van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 anderzijds?

¹ Conform de definities opgenomen in artikel 337/3, §1 van de programmawet (I) van 27 december 2006

² Artikel 19, §1 van de wet van 3 oktober 2022 houdende diverse arbeidsbepalingen

³ Zoals bedoeld in artikel 328, 5°, b van de programmawet (I) van 27 december 2006: de natuurlijke persoon die een beroepsactiviteit uitoefent buiten een gezagsband en die niet verbonden is door een statuut.

⁴ Artikel 19, §2, van de wet van 3 oktober 2022 houdende diverse arbeidsbepalingen

⁵ Artikel 19, §§ 3 en 4, van de wet van 3 oktober 2022 houdende diverse arbeidsbepalingen

⁶ Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971

- v) Hoe moet men vaststellen door welke verzekering de zelfstandige op een bepaald moment gedekt is, wanneer de zelfstandige voor meerder platformen werkt en in het bijzonder wanneer de verschillende opdrachten voor elk van de platformen elkaar opvolgen (tot welk ogenblik is de betrokkene nog op de terugweg van een opdracht voor platform A en wanneer begint de heenweg voor de opdracht voor platform B)?
- vi) Hoe moet de zelfstandige beschermd worden indien het platform geen verzekering heeft afgesloten of niet solvabel is?

2 Advies van het Comité

2.1 Voorafgaandelijke opmerkingen

Het ABC herinnert in dit advies aan enkele principiële overwegingen bij de invoering van een arbeidsongevallenverzekering voor zelfstandige platformwerkers en formuleert een aantal vragen en bezorgdheden bij de regeling zoals ze werd ingevoerd door de wet van 3 oktober 2022. Het gaat echter niet in op de vragen die het kreeg voorgelegd m.b.t. de concrete invulling van de nieuwe verzekering. De reden hiervoor is drievoudig.

1. Het ABC heeft een algemene adviesbevoegdheid voor wat betreft alle aangelegenheden die betrekking hebben op het sociaal statuut der zelfstandigen⁷, zijnde het wettelijk stelsel van sociale zekerheid voor zelfstandigen. De arbeidsongevallenverzekering die met de wet van 3 oktober 2022 werd ingevoerd, betreft echter een verzekering van private aard. Ze vormt met andere woorden geen onderdeel van het sociaal statuut en valt bijgevolg buiten de strikte adviesbevoegdheid van het ABC. Het is dan ook niet aan het ABC om zich te buigen over de concrete uitvoeringsmodaliteiten van deze nieuwe private verzekering en te antwoorden op vragen rond de aard en de verstrekking van de noodzakelijke gegevens, de aangifte en controle van de arbeidsongevallen, de identificatie van het aansprakelijke platform of de bescherming in geval een platform naliet een arbeidsongevallenverzekering af te sluiten of insolvabel is. Het ABC meent dat deze kwesties eerder moeten uitgewerkt worden in overleg met de actoren die effectief betrokken zullen zijn bij de implementatie van de nieuwe regeling, in het bijzonder de private verzekeringssector, de organisaties die opdrachtgevende platformen vertegenwoordigen en de erkende sectororganisaties van zelfstandigen. Het beperkt zijn advies dan ook tot de elementen die raken aan het sociaal statuut der zelfstandigen, zoals de verhouding tot de socialezekerheidsrechten en de link met de wet op de arbeidsrelaties.
2. De wet van 3 oktober 2022 geeft de Koning de bevoegdheid om de dekking van de arbeidsongevallenverzekering uit te breiden tot rechtsbijstand, alsook de minimumvoorwaarden van de dekking en de inwerkingtreding van de nieuwe regeling te bepalen. De vragen die in voorbereiding van een uitvoeringsbesluit aan het ABC worden voorgelegd, gaan echter veel ruimer. Bijgevolg stelt het ABC zich de vraag of de modaliteiten die men via uitvoeringsbesluit wenst te regelen, in overeenstemming zijn met de machtigingen die de wet van 3 oktober 2022 aan de Koning verleent en dus uitsluitend kunnen geregeld worden bij koninklijk besluit.

⁷ Art. 109 en art. 110 van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

3. Het ABC meent dat er op dit ogenblik nog onvoldoende duidelijkheid is over de manier waarop het toepassingsgebied van de nieuwe arbeidsongevallenverzekering in de praktijk moet worden ingevuld, evenals over de dekking die de regeling moet voorzien. Het Comité meent dat deze aspecten eerst moeten worden uitgeklaard vooraleer men kan overgaan tot het uitwerken van de precieze modaliteiten. Het Comité vraagt de regering dan ook om eerst de noodzakelijke verheldering te verschaffen en het ABC vervolgens de gelegenheid te geven om, daarmee rekening houdend, alsnog advies uit te brengen over de verdere uitwerking van de regeling.

2.2 Principiële overwegingen

Het ABC brengt in herinnering dat het zich in het verleden geen voorstander toonde van een verplichte arbeidsongevallenverzekering voor personen die werken als zelfstandige via een opdrachtgevend platform⁸ :

- het ABC is niet overtuigd van de noodzaak van dergelijke regeling :
 - het heeft twijfels bij de motivering die aan de basis lag van de maatregel, i.c. verhoogd risico op arbeidsongevallen bij platformwerkers in het algemeen;
 - zelfstandigen - ook diegene die hun activiteit uitoefenen via een platform - zijn in België reeds gedekt voor medische kosten of inkomensverlies voortvloeiende uit een arbeidsongeval of een beroepsziekte, zij het niet via een specifiek daartoe voorzien stelsel zoals de arbeidsongevallen- en beroepsziekteverzekering voor werknemers maar wel via de klassieke ziekte- en invaliditeitsverzekering;
Bovendien kan een zelfstandige zich desgewenst bijkomend beschermen - d.w.z. ter aanvulling van de wettelijke bescherming - via private verzekeringen, zoals een verzekering gewaarborgd inkomen of een ongevallenverzekering^{9,10}.
- dergelijke regeling is inherent discriminatoir omdat ze een verschil in behandeling doet ontstaan tussen beoefenaars van eenzelfde beroep of activiteit en dit louter op basis van de manier (i.c. het gebruikte communicatiemiddel) waarop zelfstandigen opdrachten ontvangen van hun klanten;
- een verplichte verzekering tegen arbeidsongevallen voor zelfstandige platformwerkers leidt mogelijk tot oneerlijke concurrentie tussen de digitale platformen en de andere tussenpersonen in de markt. Voor de dienstverlener zou het immers interessanter kunnen zijn om via een digitaal platform te werken in plaats van via een andere tussenpersoon;
- met de invoering van een verplichte verzekering tegen arbeidsongevallen voor zelfstandige platformwerkers creëert men de facto een derde statuut. Het ABC sprak

⁸ Zie ABC-advies 2022/07 'Bescherming van platformwerkers' van 17 mei 2022

⁹ De premies voor bestaande verzekeringen worden berekend in functie van i) de gekozen dekking, met name de gewenste inkomstencompensatie (doorgaans een forfaitair bedrag) en ii) het eventuele eigen risico.

¹⁰ In de geest van zowel het vrij ondernemerschap als van de private verzekeringen ligt het initiatief hiertoe bij de individuele zelfstandige en wordt de kost (i.c. de premiebetaling) gedragen door de zelfstandige of zijn onderneming en dus niet rechtstreeks door de opdrachtgevers.

zich in het verleden expliciet uit tegen de invoering van een derde statuut¹¹ (hetzij als een statuut tussen dat van werknemer of dat van zelfstandige, hetzij als een bijzondere categorie binnen het sociaal statuut van de zelfstandigen) ten behoeve van platformwerkers of tegen initiatieven die hier de facto op neer zouden komen (bv. door platformwerkers tegen sommige van de klassieke sociale risico's niet via de sociale zekerheid maar via private verzekeringen te beschermen). Het Comité merkt ook op dat ook de Europese initiatieven gericht op de verbetering van de bescherming van platformwerkers¹² geen draagvlak bieden voor de invoering van een dergelijk derde statuut.

Naast de principiële bezwaren tegen de invoering van een arbeidsongevallenverzekering voor zelfstandige platformwerkers brengt het ABC zijn eerdere standpunt in herinnering dat de sociale zekerheid van de zelfstandigen afgestemd moet zijn op de specifieke noden en wensen van zelfstandigen, rekening houdend met de eigenheid en de diversiteit van het zelfstandig ondernemerschap. Hoewel het ABC waarde hecht aan een harmonisering van bepaalde socialezekerheidsrechten, wijst het er consequent op dat het werknemersstelsel daarbij niet als norm kan dienen. Het ABC is van oordeel dat dit ook geldt ten aanzien van deze wettelijke regeling. De Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 en de erin voorziene dekkingen kunnen met andere woorden niet zomaar toegepast worden op zelfstandige platformwerkers. Niet alleen kunnen een veelheid van beroepen via platformen worden uitgeoefend met een zeer wisselende intensiteit en inkomstenniveau, ook bestaat er zoals het Comité in zijn advies 2022/01 aangaf een zeer grote diversiteit aan platformen. Elke regeling moet met deze diversiteiten rekening houden en de nodige flexibiliteit bieden zodat de concrete oplossing voldoende aangepast is.

Tot slot wijst het ABC erop dat als het de betrachting is om individuen te beschermen die niet sociaal verzekerd zijn (in het stelsel van de deeleconomie bestaat bijvoorbeeld geen garantie op een dekking als werknemer¹³), dit niet dient te gebeuren via een private regeling buiten de sociale zekerheid. Het Comité is immers van oordeel dat een private verzekering geenszins de plaats kan innemen van een socialezekerheidsuitkering, waaraan ook andere rechten gekoppeld kunnen zijn zoals de opbouw van pensioenrechten.

2.3 Toepassingsgebied

Het ABC merkt op dat het vooralsnog moeilijk is om een inschatting te maken van het precieze toepassingsgebied van de nieuwe regeling en dus om een concreet zicht te krijgen op i) de platformen die onder de verplichting tot het afsluiten van een arbeidsongevallenverzekering vallen en op ii) de platformwerkers die hierdoor gedekt zullen zijn.

¹¹ ABC-advies 2022/01 'Kwalificatie van de arbeidsrelatie in geval van platformwerk' van 26 januari 2022

¹² De resolutie van het Europees Parlement van 16 september 2021 over behoorlijke arbeidsvoorwaarden, rechten en sociale bescherming van platformwerkers en het voorstel van richtlijn van de Europese Commissie van 9 december 2021 betreffende de verbetering van de arbeidsomstandigheden in het kader van platformwerk. In zijn resolutie sprak het Europees Parlement zich expliciet uit tegen de invoering van een derde statuut.

¹³ In tegenstelling tot zelfstandigen in bijberoep

2.3.1 Identificeren van opdrachtgevende digitale platformen

De wet van 3 oktober 2022 stelt dat de verplichting om een arbeidsongevallenverzekering af te sluiten geldt voor exploitanten van opdrachtgevende digitale platformen zoals gedefinieerd in artikel 337/3, §1, 1° van de Arbeidsrelatiewet¹⁴.

In zijn advies 2022/07¹⁵ wees het ABC reeds op het problematische karakter van die definitie, onder meer omdat het meende dat ze geen éénduidige afbakening van het toepassingsgebied toelaat en geen rekening houdt met het feit dat er grote verschillen bestaan tussen platformen in het gebruik van algoritmes. Het Comité stelt bovendien vast dat er op dit ogenblik nog geen duidelijkheid is omtrent de manier waarop men in de praktijk overgaat tot het bepalen van de platformen die aan deze definitie voldoen¹⁶. Bijgevolg is het op dit moment moeilijk, zo niet onmogelijk, om na te gaan welke platformen onder de verplichting tot het afsluiten van een arbeidsongevallenverzekering vallen.

Het ABC wijst op de noodzaak om duidelijkheid te scheppen rond de praktische toepassing van de wettelijke definitie en bij uitbreiding op het belang van een transparante werkwijze om opdracht gevende platformen te identificeren. Enkel zo zal in concrete situaties éénduidig en onbetwistbaar kunnen worden vastgesteld of platformen al dan niet opdracht gevend zijn. Dit is noodzakelijk om te vermijden dat andere dan opdracht gevende platformen (inz. diegenen die zich beperken tot het samenbrengen van zelfstandigen en hun klanten¹⁷) verplicht zouden worden tot het afsluiten van een arbeidsongevallenverzekering. Bovendien vormen die opdrachtgevende digitale platformen ook het toepassingsgebied van het nieuwe weerlegbare vermoeden van arbeid in het kader van een arbeidsovereenkomst¹⁸, zodat gewaakt moet worden over eenzelfde concrete toepassing in beide domeinen (kwalificatie van de arbeidsrelatie enerzijds en arbeidsongevallenverzekering anderzijds).

Verder is het noodzakelijk om in te zetten op een goede informatieverstrekking aan platformexploitanten. Het Comité vraagt om in dat kader te voorzien in een centraal aanspreekpunt¹⁹ waar platformexploitanten zich kunnen informeren over de vraag of ze als

¹⁴ Een digitaal platform opdrachtgever wordt daarin gedefinieerd als een aanbieder van een betalende dienst die, via een algoritme of iedere andere gelijkwaardige methode of technologie, in staat is om een beslissings- of controlemacht uit te oefenen ten aanzien van de wijze waarop de prestaties moeten gerealiseerd worden en ten aanzien van de arbeid- of loonvoorwaarden, en die een bezoldigde dienst verstrekt die aan alle volgende vereisten voldoet: a) hij wordt, ten minste gedeeltelijk, op afstand verstrekt via elektronische middelen, zoals een website of een mobiele applicatie en b) hij wordt verstrekt op vraag van een afnemer van de dienst. De Arbeidsrelatiewet bepaalt verder dat de aanbieders van een dienst waarvan het hoofddoel is activa te exploiteren of te delen of goederen of diensten door te verkopen hier niet onder vallen, noch diegenen die zonder winstoogmerk een dienst verstrekken;

¹⁵ Cf. referentie voetnoot 1

¹⁶ Ook niet in het kader van het weerlegbaar vermoeden van arbeid in het kader van een arbeidsovereenkomst, dat van toepassing is op diezelfde opdrachtgevende digitale platformen (art. 337/3 van de programmawet (I) van 27 december 2006).

¹⁷ loutere matching van vraag een aanbod

¹⁸ Art. 337/3 van de programmawet (I) van 27 december 2006.

¹⁹ Mogelijke actoren die kunnen betrokken worden : de commissie arbeidsrelaties, de FOD economie, de FOD sociale zekerheid, het RSVZ en de RSZ.

opdracht gevend beschouwd worden en dus onder de wettelijke verplichting tot het afsluiten van een arbeidsongevallenverzekering vallen.

Tot slot benadrukt het ABC nog dat de platformen voldoende tijd moeten krijgen om zich over de nieuwe verplichting te informeren en om de nodige initiatieven te nemen om aan de verplichting te voldoen.

2.3.2 Identificeren van platformwerkers die dekking genieten

De wet van 3 oktober 2022 stelt dat de arbeidsongevallenverzekering zal moeten afgesloten worden voor platformwerkers die tegen vergoeding activiteiten uitoefenen via een digitaal opdrachtgevend platform en die op basis van de Arbeidsrelatiewet gekwalificeerd worden als zelfstandige. Er is onduidelijkheid over welke platformwerkers in de feiten zullen gedekt worden door de nieuwe arbeidsongevallenverzekering.

Een eerste onzekerheid vloeit voort uit het hoger beschreven probleem m.b.t. de identificatie van platformen die voldoen aan de definitie van opdrachtgevend platform en dus van de platformen die onder de verplichting tot het afsluiten van arbeidsongevallenverzekering vallen. Zolang men er geen zicht op heeft om welke platformen het in de praktijk gaat, zal men ook niet kunnen overgaan tot het identificeren van de platformwerkers die potentieel door een arbeidsongevallenverzekering moeten gedekt zijn.

Een tweede onzekerheid vloeit voort uit de vraag of ook personen die via het stelsel van de deeleconomie werken, gevat worden door de nieuwe arbeidsongevallenverzekering. In zijn advies 2022/07²⁰ gaf het ABC al aan dat hierbij twee interpretaties mogelijk zijn. Het beschreef die als volgt :

- In een eerste interpretatie is het uitgangspunt dat personen die een activiteit verrichten in het kader van de wet op de deeleconomie onder de toepassing vallen van een fiscale regeling. Deze fiscale regeling heeft weliswaar sociale implicaties, maar raakt niet aan enkele fundamentele begrippen uit het sociaal recht. Er moet een onderscheid gemaakt worden tussen enerzijds daadwerkelijke occasionele activiteiten die niet als een beroepsactiviteit kunnen gekwalificeerd worden (op deze personen is de verzekering tegen arbeidsongevallen niet van toepassing) en anderzijds activiteiten die met een zekere regelmaat worden uitgeoefend en die dus als een beroepsactiviteit moeten worden gekwalificeerd (op deze personen zou de verzekering tegen arbeidsongevallen wel van toepassing kunnen zijn). Het brengt immers ook in herinnering dat deze laatste groep weliswaar niet verzekeringsplichtig is in het sociaal statuut van de zelfstandigen, maar deze ‘vrijstelling van verzekeringsplicht’ niet betekent dat ze uitgesloten worden van het begrip “zelfstandige” zoals gedefinieerd in art. 3, §1 van het Koninklijk Besluit nr. 38.
- In een andere interpretatie geldt de volgende redenering:
 - De Arbeidsrelatiewet is een kwalificatie-instrument voor de beoordeling van de aard van arbeidsrelaties.
 - In het geval van activiteiten die verricht worden met tussenkomst van een digitaal platform zal de vraag naar de aard van de arbeidsrelatie tussen opdrachtgever en -nemer zich slechts stellen indien de activiteit i) niet onder het toepassingsgebied van de

²⁰ Cf. referentie voetnoot 1

wet op de deeleconomie ressorteert (bv. omdat de vooropgestelde inkomstengrens overschreden wordt of het platform niet de beoogde erkenning geniet) én ii) kan beschouwd worden als een beroepsactiviteit²¹. Enkel in deze situaties is een kwalificatie aan de hand van de Arbeidsrelatiewet aan de orde²².

- Bijgevolg zullen personen die een occasionele activiteit verrichten in het kader van de wet op de deeleconomie niet gedekt zijn door de verplichte arbeidsongevallenverzekering omdat ze op basis van de arbeidsrelatiewet niet als zelfstandige gekwalificeerd worden.

Het ABC dringt erop aan om deze kwestie uit te klaren. Het Comité herinnert in dit verband aan zijn vroegere opmerking²³ dat wanneer de nieuwe arbeidsongevallenverzekering ook personen zou videren die actief zijn in de deeleconomie, dit de facto betekent dat men een derde statuut tussen dat van werknemers en zelfstandigen creëert. Het herhaalt dat de sociale partners zich hier steeds unaniem hebben tegen verzet (cf. supra). Het herhaalt eveneens (cf. supra) dat een privaat stelsel niet in de plaats kan komen van een socialezekerheidsbescherming.

Tot slot wijst het ABC erop dat ook ten aanzien van platformwerkers moet voorzien worden in de nodige informatieverstrekking over het precieze toepassingsgebied en de modaliteiten van de nieuwe arbeidsongevallenverzekering. Zelfstandige platformwerkers moeten immers kunnen nagaan of zij gedekt zijn door een arbeidsongevallenverzekering en desgevallend geïnformeerd worden over de precieze modaliteiten ervan (begin en/of einde van de dekking, zijn plichten, de verhouding tussen verschillende (arbeids)ongevallenverzekeringen en een eventuele verzekering gewaarborgd inkomen, ...).

2.4 De dekking

2.4.1 Aard van de gedekte schade

De wet van 3 oktober 2022 bepaalt dat de verzekeringsovereenkomsten die verplicht moeten worden afgesloten, dienen om de lichamelijke schade²⁴ te dekken die voortvloeit uit een arbeids(weg)ongeval. Vervolgens geeft de wet de Koning de machtiging om voor deze overeenkomsten de minimumgarantievoorwaarden vast te stellen, die minstens een gelijkwaardige bescherming moeten waarborgen als die van de Arbeidsongevallenwet²⁵ voor

²¹ Zie hierover ook ABC-advies 2022/01 'Kwalificatie van de arbeidsrelatie in geval van platformwerk' van 26 januari 2022

²² In zijn advies 2022/01 benadrukte het Comité dat er aan het gebruik van een erkend digitaal platform, geen enkele conclusie kan verbonden worden met betrekking tot de aard van de professionele activiteit en dus de aard van de arbeidsrelatie.

²³ ABC-advies 2022/07 'Bescherming van platformwerkers' van 17 mei 2022

²⁴ § 1 van art. 19

²⁵ De Arbeidsongevallenwet voor werknemers definieert wat een arbeidsongeval en een arbeidswegongeval zijn (een ongeval op het werk of onderweg naar of van het werk dat een letsel veroorzaakt) en bepaalt welke schade als gevolg van die ongevallen de verzekering allemaal dekt. Vereenvoudigd gesteld omvat de arbeidsongevallenverzekering voor werknemers i) een dekking van de kosten voor medische zorgen omwille van een arbeids(weg)ongeval, ii) een vergoeding voor tijdelijke of blijvende arbeidsongeschiktheid omwille van het arbeids(weg)ongeval, iii) een vergoeding voor hulp van derden en iv) een vergoeding voor de nabestaanden van een slachtoffer van een dodelijk arbeids(weg)ongeval (begrafeniskosten, levenslange rente voor echtgenoot, rente voor kinderen,...).

werknemers²⁶. De wet verwijst niet naar de dekking van andere dan de lichamelijke schade die men oploopt ten gevolge van een arbeids(weg)ongeval, zoals bv. het inkomensverlies dat voortvloeit uit de arbeidsongeschiktheid als gevolg van die lichamelijke schade.

Het Comité merkt echter op dat de derde vraag van de adviesvraag peilt naar de mogelijke berekeningsmodaliteiten van de ' (forfaitaire) uitkeringen van de zelfstandigen'. Dit werpt bijgevolg de vraag op of de eigenlijke dekking die men beoogt, misschien ruimer is²⁷ dan diegene waarvoor een wettelijke basis werd gecreëerd met de wet van 3 oktober 2022. Mocht dit het geval zijn, dan is het volgens het ABC noodzakelijk om dit als dusdanig te expliciteren en na te gaan of dit mogelijk is binnen het huidige legistische kader.

2.4.2 Private arbeidsongevallenverzekering vs. verplichte verzekering geneeskundige verzorging en uitkeringen

Zelfstandigen die vandaag af te rekenen krijgen met een arbeidsongeval kunnen voor de dekking van de uitgaven voor geneeskundige verzorging en van het inkomensverlies als gevolg van de arbeidsongeschiktheid, een beroep doen op de wettelijke verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen²⁸.

De verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen is echter een residuaire regeling, d.w.z. dat zij slechts tussenkomt voor zover de schade niet gedekt wordt door een andere regeling²⁹. Zijn de vergoedingen uitgekeerd door de andere regeling lager dan de prestaties van de wettelijke verzekering, dan heeft de rechthebbende recht op het verschil ten laste van die laatste³⁰.

De invoering van een arbeidsongevallenverzekering voor zelfstandige platformwerkers, waarbij wettelijk wordt bepaald dat de uit het arbeids(weg)ongeval voortvloeiende schade wordt gedekt door een verzekeringsovereenkomst, heeft dus tot gevolg dat de betrokkenen voor de vergoeding van de schade van een arbeids(weg)ongeval voortaan eerst de nieuwe

²⁶ § 4 van art. 19

²⁷ bv. ook de toekenning van een vergoeding tijdens arbeidsongeschiktheid zoals in de arbeidsongevallenverzekering voor werknemers gebeurt.

²⁸ Gecoördineerde wet van 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen (geneeskundige verzorging) en het koninklijk besluit van 20 juli 1971 houdende instelling van een uitkeringsverzekering en een moederschapsverzekering ten voordele van de zelfstandigen en van de meewerkende echtgenoten (uitkeringen arbeidsongeschiktheid).

²⁹ Geneeskundige verzorging: schade voortvloeiend uit ziekte, letsels, functionele stoornissen of overlijden, waarvoor werkelijk schadeloosstelling is verleend krachtens een andere Belgische wetgeving, een vreemde wetgeving, het interne stelsel van een internationale of supranationale organisatie of in het gemeen recht (art. 136, §2, eerste lid van de gecoördineerde ZIV-wet van 14 juli 1994).

Uitkeringen: de vergoedingen, toelagen of renten aan de gerechtigde toegekend in zijn hoedanigheid van slachtoffer van een arbeidsongeval of van een beroepsziekte, krachtens de wetgeving tot herstel der schade voortspruitende uit een arbeidsongeval of uit een beroepsziekte (art. 29, § 1, 2°, van het KB van 20 juli 1971) en de sommen aan de gerechtigde toegekend om in zijn hoofde de arbeidsongeschiktheid te vergoeden voortspruitend uit lichamelijke schade, van fysische of mentale aard, hetzij krachtens een Belgische of buitenlandse wetgeving, hetzij krachtens het gemeen recht (art. 29, § 1, 4°, van het KB van 20 juli 1971).

³⁰ Art. 136, §2, eerste lid van de gecoördineerde ZIV-wet van 14 juli 1994 (geneeskundige verzorging) en art. 29, § 1, van het KB van 20 juli 1971 (uitkeringen).

arbeidsongevallenverzekering zullen moeten aanspreken en dat de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen pas in tweede orde kan tussenkomen (m.n. voor de eventuele schade die zij dekt en nog niet vergoed werd door de arbeidsongevallenverzekering).

Het ABC ziet de volgende aandachtspunten bij deze nieuwe situatie :

1. In de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen is het principe van wettelijke subrogatie vervat³¹. Die maakt het de ziekenfondsen mogelijk om de rechthebbende te vergoeden voor geleden schade en hun tussenkomst vervolgens terug te vorderen van de schuldenaar. De sociaal verzekerde kan zich zo op een snelle en eenvoudige manier vergoed zien voor de schade die hij heeft opgelopen. Het vermijdt immers dat de sociaal verzekerde te lang moet wachten op een tussenkomst of zelf moet instaan voor medische kosten.

Het ABC vraagt om erop toe te zien dat deze subrogatieregeling ook wordt toegepast voor tussenkomsten die door private verzekeraars moeten gebeuren in het kader van de nieuwe arbeidsongevallenverzekering.

2. Het ABC herinnert aan zijn eerdere opmerking over het verschil dat ontstaat tussen zelfstandigen die werken met tussenkomst van een opdracht gevend platform en andere zelfstandigen in de manier waarop zij verzekerd worden tegen schade als gevolg van een arbeidsongeval. Op dit ogenblik is nog niet duidelijk in welke mate dit zich ook zal vertalen in verschillen in beschermingsniveaus.
3. In de mate dat het de bedoeling is om in de nieuwe arbeidsongevallenverzekering ook een bescherming tegen inkomensverlies in te bouwen, is het problematisch dat die verzekering zou voorgaan op of in de plaats zou komen van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen. Naast de vergoeding tegen inkomensverlies³², zijn aan de wettelijke uitkeringsverzekering immers nog andere rechten verbonden, zoals de gelijkstelling ziekte die de opbouw van pensioenrechten waarborgt.

2.4.3 Reikwijdte van het begrip “gelijkwaardig”

De wet van 3 oktober 2022 schrijft voor dat de dekking minstens gelijkwaardig moet zijn aan de regeling voorzien in de Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971. Naast de fundamentele opmerking dat elke regeling afgestemd moet zijn op de specifieke doelgroep (in dit geval op de eigenheid van zelfstandigen en het zelfstandig ondernemerschap) is er de vraag wat dit concreet betekent. Volstaat het dat de gedekte risico's overeenkomen of betekent het ook dat bijvoorbeeld de arbeidsongevallenrentes moeten worden geïndexeerd, verzekeraars een vorm van welvaartsaanpassingen moeten financieren, herzieningen mogelijk moeten zijn, ...

Het ABC wijst er ook op dat er in arbeidsongevallenregeling voor werknemers specifieke regelingen bestaan voor de zogenaamde kleine statuten (bv. stagiairs). De specifieke regelingen vonden hun oorsprong in de kostprijs en de moeilijkheid om de algemene regeling toe te passen

³¹ Art 136, §2, vierde lid van de gecoördineerde ZIV-wet van 14 juli 1994 en art. 30 van het KB van 20 juli 1971.

³² Mogelijk zijn forfaitaire arbeidsongeschiktheidsuitkeringen voordeliger (bv. voor iemand die af en toe een kleine opdracht doet voor een platform of voor wie met platformwerk weinig verdient) maar dit kan pas blijken na een verdere analyse en wanneer er meer informatie beschikbaar is over de precieze modaliteiten van de nieuwe regeling).

op bepaalde profielen. Wat is daarvan het gevolg voor de platformwerkers? Zo kan de vraag gesteld worden of de situaties vergelijkbaar zijn van bijvoorbeeld een fietskoerier die slechts enkele uren per maand fietst, een IT'er die zijn via een platform bijkomende opdrachten verwerft en een taxichauffeur die hoofdzakelijk via een platform werkt.

2.5 Europees kader

Het Comité herinnert er tot slot aan dat men ook op Europees niveau werkt aan een verbetering van de bescherming van platformwerkers³³. In eerdere adviezen³⁴ vroeg het ABC deze initiatieven af te wachten vooraleer op Belgisch niveau maatregelen te nemen. Dit zou immers toelaten de nationale regelgeving rond platformwerk meteen conform de Europese uit te werken en van bij aanvang een stabiel wetgevend te garanderen. Het ABC stelt vast dat de Europese besluitvorming over platformwerk op dit ogenblik nog niet is afgerond, terwijl men op nationaal niveau voortgang blijft maken met een specifiek beschermingskader voor platformwerkers. Het Comité betreurt dit omdat men hiermee het risico loopt dit beschermingskader en/of de modaliteiten ervan, naderhand nog te moeten wijzigen. Dit draagt niet bij tot de rechtszekerheid.

Namens het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen, op 20 april 2023:

Veerle DE MAESSCHALCK,
Secretaris

Jan STEVERLYNCK,
Voorzitter

³³ De Resolutie van het Europees Parlement van 16 september 2021 en het voorstel van richtlijn van de Europese Commissie van 9 december 2021

³⁴ Zie ABC-adviezen 2022/01 'Kwalificatie van de arbeidsrelatie in geval van platformwerk' van 26 januari 2022 en 2022/07 'Bescherming van platformwerkers' van 17 mei 2022